

Alexander Kerenskij

Både vänstern och högern förrådde den provisoriska regeringen

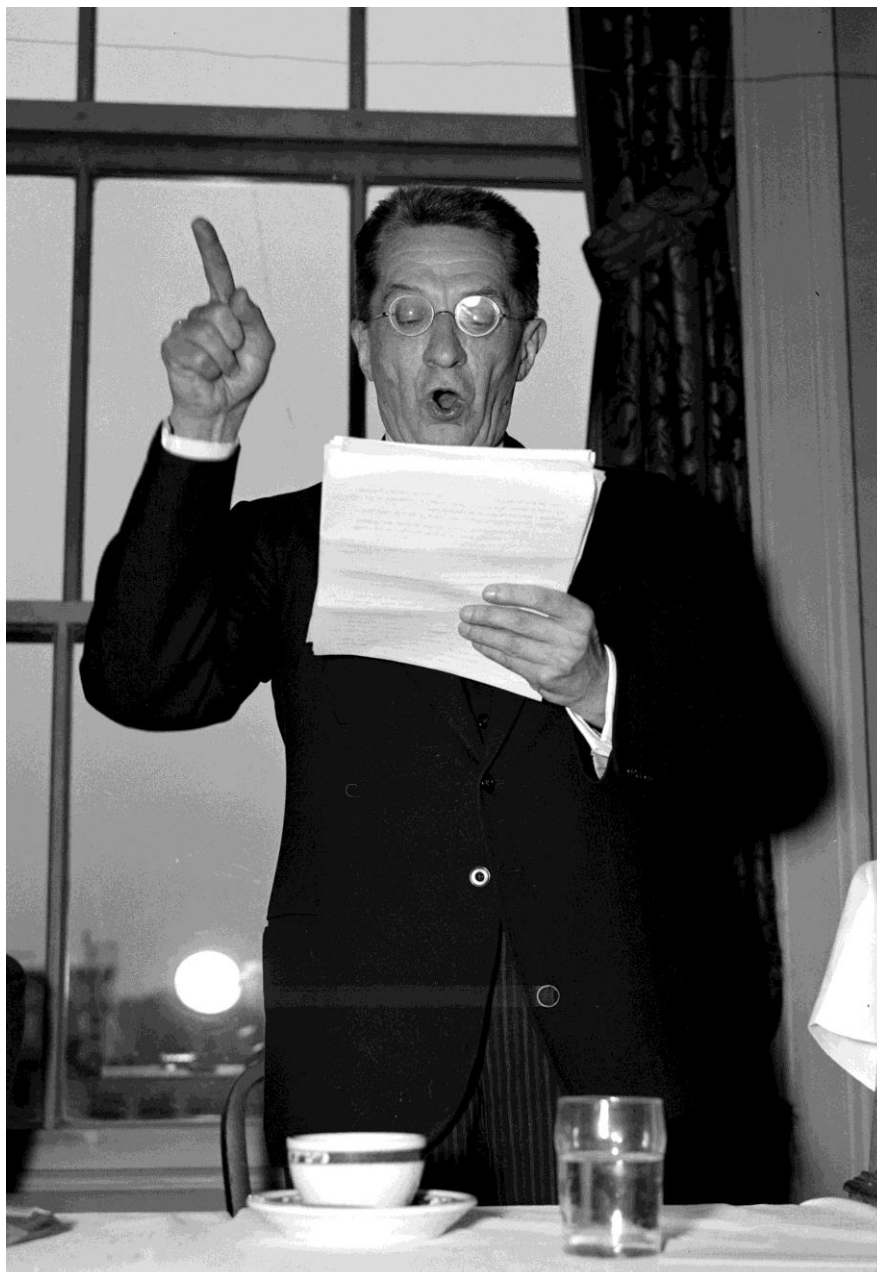

Alexander Kerenskij, 1881-1969, var advokat. Under revolutionshändelserna 1917 spelade han olika ledande roller och var den provisoriska regeringens premiärminister under dess sista månader. Kerenskij tillbringade de flesta åren efter 1917 i Förenta staterna, där han gav ut flera böcker om ryska revolutionen i vilka han försvarade sin politik. Nedanstående är ett utdrag ur en artikel som Kerenskij skrev 1932 och som publicerades i tidskriften *The Slavonic and East European Review*, vol XI, no 31, 1932.

Kerenskij hävdar här att den provisoriska regeringen störtades därför att varken högern eller vänstern var beredd att stödja den, vilket är nog så sant. Men det intressanta är ju varför den inte fick stöd från något håll, varför den blev isolerad. Detta berodde på att dess politik inte lyckades ta itu med och lösa någon av de brännande frågor som man stod inför under 1917. Exempelvis lyckades man inte få till ett slut på kriget – i stället satte man sommaren 1917 igång en militär offensiv som slutade med katastrof.

Kerenskij-regeringens politik förmådde inte infria de arbetande massornas och de meniga soldaternas förhoppningar om fred och bröd eller överklassens, militärens och dess politiska företrädares krav på att få slut på "anarkin" och återställa "ordnigen". I stället skedde en polarisering mellan högern och vänstern, vilket är nära nog oundvikligt i en sådan djup samhällskris som den som rådde i Ryssland hösten 1917. Det redan från början svaga stöd som Kerenskij & Co hade haft löstes upp i intet och till slut var i stort sett ingen beredd att försvara den. Det handlade således inte om någon "konspiration" som Kerenskij försöker göra gällande.

Mer om detta se [Oktoberrevolutionen, statskupp eller revolution?](#) av Ernest Mandel.

Kerenskij i USA 1918

Om vi betraktar den diplomatiska sidan av den provisoriska regeringens militärpolitik, skall vi se att den uppgift som vi hade ställt upp för oss, nämligen att så snabbt som möjligt sluta en allmän fred, nästan uppnått, och kriget skulle inte ha dragit ut till november 1918, om det olycksaliga försöket att etablera general Kornilovs diktatur inte hade öppnat dörren för Lenins diktatur.

Kanske kan den ogynnsamma attityden gentemot den provisoriska regeringen hos vissa ytterst betydelsefulla kretsar bland våra dåtida allierade förklaras med de nya syften med kriget som Ryssland uppställt för sig efter marsrevolutionen [februarirevolutionen], vilka var alltför främmande för dåtidens sinnessällning i Frankrike och England, åtminstone det officiella Frankrikes och Englands. Formeln för en demokratisk fred, som senare utvecklades i de berömda fjorton punkterna i president Wilsons deklaration, men som då för första gången proklamerades i kortfattad form i provisoriska regeringens aprildeklaration, föreföll många i väster otillåtligt doktrinär i denna tid av krig och revolution och nästan lika kriminellt tyskvänlig.

I sitt högtidliga manifest om krigsmålen förklarade den provisoriska regeringen, att det fria och demokratiska ryska folket försvarade sina gränser och inte önskade tillskansa sig främmande territorium, inte ville pålägga sina fiender krigsskadestånd och strävade efter snabbast möjliga allmänna och rättvisa fred på basis av folkens självbestämmanderätt ...

Dessutom gjorde provisoriska regeringens nya krigsdiplomati, som vilade på dessa nya krigsmål, det möjligt för några av Tysklands allierade, speciellt Bulgarien och Turkiet, att förbereda sitt tillbakadragande från kriget ...

De förberedde sig att träda tillbaka omkring november 1917 ...

Sålunda var Rysslands nya internationella krigspolitik efter monarkins fall anpassad efter omständigheterna och tillgodosåg i alla händelser en krigstidsdiplomatisk första krav; den bidrog till ett framgångsrikt slut på kriget, den förde detta slut närmare och den försvagade inte vår egen fronts slagkraft .. .

Världskriget skulle inte ha varat så länge, om den naturliga efter-revolutionära inre processen med att återupprätta banden mellan staten och samhället i Ryssland inte hade avbrutits av ett förhastat försök att upprätta en personlig diktatur med hjälp av inbördeskrig.

Att undvika inbördeskrig var hela syftet med provisoriska regeringens inrikespolitik.

... Den provisoriska regeringen var efter monarkins sammanbrott genom krigsvillkoren förpliktad att (1) ända nerifrån och upp återupprätta statens administrativa apparat och (2) att lägga grunden till en ny stat och ny social ordning. Att upprätta en diktatorisk, eller, som man brukade säga på den tiden, ”stark” regering för att uppnå de ovannämnda målen för inrikespolitiken var, oberoende av varje mänsklig vilja, uteslutet på grund av två omständigheter. För det första, för en ”stark” regering, i den diktatoriska betydelsen av ordet, det vill säga för en regering som inte ledde och styrde utan befallde och bestraffade, var det först och främst nödvändigt att i sin hand ha en välorganiserad och ordentligt fungerande administration och polis. Ett sådant maskineri, eller ens den mest avlägsna tillstymmelse till det, hade den provisoriska regeringen efter monarkins sammanbrott överhuvudtaget inte. Det fick skapas på nytt under de största svårigheter och bristfälligheter. Men tills det var inrättat fick regeringen ersätta polisiärt tvång med moralisk övertygelse. Vi kan se att senare även Lenin för sin kontrarevolutionära statskupp använde sig av den militära och administrativa apparat som den provisoriska regeringen upprättat när han överallt, bland trupperna, i regeringsinstitutionerna, i sovjeterna och i stadsfullmäktige, planterade ut sina militanta celler.

Den andra betingelsen som bestämde provisoriska regeringens inrikespolitik var kriget, som genom sin själva natur inte bara i Ryssland, vilket hade blivit så ytterligt försvagat, utan även i alla de andra staterna som var i krig, krävde synnerligen fast och påtaglig nationell enhet. En sådan helig allians mellan alla partier och klasser skapade till sist för krigets krav en regering som av yttre tecken att döma var allsmäktig, ett slags diktatorisk regering, eller till och med ”en stark personlighets” halvdiktatur. Den första av dessa såg vi i England vid tiden för krigskabinettet under Lloyd George, den andra i Frankrike under Clemenceau.

Vid själva fronten fanns det inte bara en massa på mer än tio miljoner mycket upprörda soldater, som endast tillmätte de vänstersocialistiska partierna viss auktoritet. Vid fronten fanns det även tusentals officerare, vars effektivitet det också var nödvändigt att upprätthålla under betingelser som var särdeles tragiska för dem. Den överväldigande majoriteten av officerarna ... erkände i huvudsak de borgerliga partiernas auktoritet. Av dessa partier stod kadetterna, eller de konstitutionella demokraterna, ledda av professor Miljukov, i ett slags monopolställning. Detta parti, som fram till monarkins fall hade representerat den liberal-radikala flygeln i den borgerliga oppositionen, omfattade vid tiden för marsrevolutionen, i och med de konservativa partiernas försvinnande från den öppna politiska scenen, hela den högra politiska sektorn ...

Huvudlinjen i vår inrikespolitik bestod i ett fortlöpande försök att förena alla landets levande skapande krafter för att (i) åter få statsapparaten att fungera, (ii) skapa basen för en efterrevolutionär politisk och social ordning och (iii) fortsätta försvaret av landet. Enda sättet att bekämpa de sönderslitande krafter som drev landet mot inbördeskrigets kaos var att in i det ansvariga regeringsarbetet dra de ledande representanterna för alla politiska partier utan undantag, vare sig borgerliga eller socialistiska, som erkände den nya ordningen och att högsta myndigheten låg hos den konstituerande församlingen, som trots kriget måste sammankallas vid tidigast möjliga datum ...

Hur egendomligt det än kan förefalla, så var orsaken till den så kallade dualismen mellan regering och sovjeter under marsrevolutionens två första månader just socialistpartiernas försummelse att inse sin betydelse och den roll de skulle spela efter revolutionen ...

Trots en allmänt omfattad åsikt var det just den ursprungliga strikt borgerliga provisoriska regeringen ... som innehade ämbetet under denna regerings period av största ”brist på auktoritet”. Men bortsett härifrån ... var det just detta kabinett som likt en revolution genomförde hela programmet med de radikala politiska och sociala reformer för vilka senare, vid tiden för den psykologiska förberedelsen för general Kornilovs statskupp, skulden kastades på Kerenskij och vilka togs till bevis för att han ”kommit under sovjeternas makt”.

I själva verket var det just detta den provisoriska regeringens första, ”kapitalistiska” kabinett som, förutom ett antal dekret om yttrandefrihet, församlingsfrihet, personlig integritet etc., utarbetade den stora jordreformen ..., förberedde lagen om självstyre ... på basis av proportionell och allmän rösträtt ..., införde arbetarkontroll ..., gav vida maktbefogenheter åt fackföreningarna, införde åttatimmars arbetsdag ..., uppställde principen om kejsardömetts förvandling till en federation av fria folk ... etc. Och allt detta omfattande lagstiftningsarbete, som omskapade Rysslands hela politiska och sociala system, genomförde den provisoriska regeringen utan någon påtryckning från ”sovjetdemokratin”. Av egen fri vilja förverkligade den, med stor entusiasm och med fullständig klassförnekelse, de sociala och politiska idéerna hos hela den ryska befrielseörelsen, både liberal och revolutionär, som många generationer hade tjänat ...

Sålunda krävde inte endast krigstillståndet utan även den allmänna sinnesstämningen, som skakats av revolutionen, att representanter för alla partier företräddes i den provisoriska regeringen. Efter ett visst motstånd, både från ledarna i Petersburgsovjeten och från en obetydlig minoritet i den provisoriska regeringen som trodde på illusionen om bourgeoisins ledarställning, och efter ett kort utbrott av gatustrider, inträdde representanter för sovjeterna och de socialistiska partierna i regeringen. Från mitten av maj och ända till den bolsjevikiska kontrarevolutionen förblev den provisoriska regeringen alltigenom en borgerlig-socialistisk koalitionsregering, som omfattade representanter för alla de partier som accepterade att den revolution som ägt rum var slutgiltig, och som avvisade varje form av diktatur, vare sig persondiktatur, partidiktatur eller klassdiktatur.

En politik som syftade till nationell enighet, mildrande av klassmotsättningarna och avvärjande av inbördeskrig, vilket hela tiden var möjligt under de första månaderna av revolutionen, uteslöt naturligtvis allt som slog an strängen om behovet av en ”stark auktoritet”. En samarbetspolitik inom statsadministrationen mellan partier med de mest varierande program är naturligtvis, vilket ju är välkänt i Europa, en kompromisspolitik. Men en kompromisspolitik ... är för en regering den svåraste och impopuläraste och för ... folkets breda massor inte alltid klar och förståelig.

Man kan säga att krigstillståndet bestämde för Ryssland efter revolutionen ett system för regeringsbildning, koalitionsystemet, som är det svåraste av alla ... Men bortsett från inbördeskrig och en omedelbar separatfred hade vi inte något som helst val.

Vanligen framställs historien om marsrevolutionen som ett successivt växande sammanbrott

vid fronten och en successivt tilltagande anarki i landet. I själva verket följer utvecklingen av denna revolution en kurva som stiger långsamt och sedan plötsligt bryts — efter general Kornilovs revolt ...

Som bekant ägde denna attack rum omedelbart efter det att provisoriska regeringen slagit ner bolsjevikernas resning i juli. Sommarmånaderna som föregick Kornilovs attack var en period av den största nergång för bolsjevikernas inflytande i sovjeterna, i fabrikena och vid fronten ... Befälhavarnas auktoritet, som efter monarkins sammanbrott hade sjunkit till nästan intet, hade vid mitten av sommaren återupprättats i tillräcklig grad för att ledarna av den militära konspirationen skulle känna sig säkra på att trupperna skulle utföra deras order, och att upplösandet av sovjeterna och störtandet av den provisoriska regeringen inte skulle framkalla något allvarligare myteri i armens led. Som bekant visade sig dessa spekulationer vara kolossalt överdrivna; generalernas revoltförsök krossade än en gång all disciplin i armen och tog död inte bara på överbefällets auktoritet utan även på den provisoriska regeringens ...

Men bortsett från ett bevis som hämtas från den negativa sidan, nämligen från försöket till en militär kupp, finns det även klara bevis på riktigheten i provisoriska regeringens koalitions-politik. Den anarki som i mars utbröt vid fabriker och verkstäder och som gick till våldsamma överdrifter avtog så småningom fram emot hösten, för att med ny kraft bryta ut igen omedelbart före bolsjevikernas faktiska statskupp. I landsbygdsdistrikten minskade antalet våldsdåd på godsägarnas egendomar. Transporterna upprättades på nytt. Livsmedelssituationen i städerna förbättrades. Självstyrelsen i städer och på landsbygd återupprättades. Mot slutet av augusti fanns det i de flesta städer redan arbetande stadsfullmäktige valda genom allmän rösträtt. Självstyrelsen på landsbygden iståndsattes igen, fast långsammare än i städerna. Den lokala självstyrelsens organ, som baserades på allmän rösträtt, försvagade sovjeternas auktoritet och minskade deras del i det lokala livet. Själva Izvestija, som då var centralt organ för sovjetkongressen (som ännu inte var bolsjevikisk), skrev den 25 oktober: "Soldat- och arbetar-deputerandenas sovjet genomgår, som hel organisation med allryska proportioner vad beträffar de områden de omfattar och alldemokratiska vad beträffar sina sociala sammansättningar, en formlig kris ... Sovjetorganisationens nät har på många håll slitits sönder, på andra har det försvagats och på andra åter har det börjat komma ur bruk. Sovjeterna var en utomordentlig organisation för kampen mot den gamla regimen, men de är helt oförmögna att påtaga sig uppbyggandet av en ny regim; de har inga specialister, ingen erfarenhet, inget förstånd på affärer och, slutligen, inte ens en organisation."

Inkallandet av den konstitutionella församlingen, fastlagt till november månad, skulle slutgiltigt ha reducerat sovjeternas roll i det efterrevolutionära Rysslands historia till ett intet. Den bolsjevikiska kontrarevolutionens slagord, "All makt till sovjeterna", verkade redan i oktober helt enkelt vara en demagogisk täckmantel för Lenins diktatorsplaner...

På det hela taget är allt som jag har skrivit om provisoriska regeringens politik för det första långt från en uttömmande behandling av ämnet, och för det andra har det inte självförsvar eller självrättfärdigande som syfte. Ännu idag inser jag inte på vilket annat sätt än genom hela nationens samarbete det skulle varit möjligt att försöka rädda Ryssland från inbördeskrig och separatfred "i hennes livs ödestimma", för att citera prins Lvovs profetiska uttryck. Till och med nu tycker jag att huvuddragen i provisoriska regeringens militärpolitik och inrikespolitik drogs upp på ett korrekt sätt ...

Förverkligandet av vårt regeringsprogram avbröts av dem som av någon anledning trodde att de visste bättre än provisoriska regeringen hur Ryssland skulle styras. Under tiden, när marsrevolutionens regering började attackeras från höger i diktaturens namn, fanns det absolut inga objektiva data för att anse räddandet av Ryssland och återupprättandet av dess inre styrka som ett hopplöst företag. Vi måste vidare hålla i minnet att, i motsats till all slags diktatur, hittade den provisoriska regeringen inte på sin politik ur eget huvud, utan var under hela sin

existens ett troget uttryck för de resolutioner som fritt antagits av alla partier, utom bolsjevikerna, som var av någon som helst betydelse i landet ...

Endast med hjälp av konspiration, endast med hjälp av en förrädisk, beväpnad kamp var det möjligt att slita sönder den provisoriska regeringen och hejda etablerandet av ett demokratiskt system i Ryssland efter revolutionen ...

I oktober 1917 väntade anhängarna till en eller annan generals personliga diktatur, efter sitt eget nederlag, otåligt på att Lenin skulle störta den provisoriska regeringen. ”Låt bara bolsjevikerna göra slut på dem, så skall vi på tre veckor upprätta en kraftfull nationell centralmakt.” ... Äventyret med den bolsjevikiska diktaturen har varat oändligt mycket längre än alla ståtliga amiralers och generalers diktaturer, vare sig i Sibirien eller i södra Ryssland. Men i bägge fallen hade resultatet för Ryssland blivit precis detsamma.